

1 LEU-POSTA
 Adóhiva-
 lój, 56
 L. Pó
 I. árak:

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Ara 5 lej
 Csütörök, 1936. február 20.
 5696. EV. SEVAT 27 | XIX. EVF. 42 SZÁM

Mehedinti és Hunedoara

Irta: Jámbor Ferenc

Amikor Turnu-Severinben, a nyílt uccán a még azóta is ismeretlen ur gyilkosok leölték Mehedinti megye liberális képviselőjét, s amikor nem sokkal utána Mitita Constantinescut Hunedoara megye listavezető liberális képviselőjét, a transzfer-panama miatt elcsapott Dorel Dumitrescut helyébe, a Banca Nationala kormányzó székébe ültették, kétségtelen volt, hogy ez a két szó: **Mehedinti és Hunedoara** sokat fog még szerepelni az ország politikai krónikájában.

Az általános választásokon mind a két megyében maradéktalanul bekerült a liberális lista. Itt egy revolvorgolyó, amott a transzfer-panama révén megürült egy-egy hely a képviselőházban. Ki kellett írni a pótválasztásokat.

Mindössze két mandátumról volt szó. Mit jelent két mandátum a 337 tagú képviselőházban? És mégis nyolc hét óta olyan az ország, mint egy felbolygatott méhkas. Mert kedden valójában nemcsak a két megüresedett mandátum sorsa dőlt el, hanem először adódott alkalom arra, hogy a romániai reakció és demokrácia nyíltan mérje össze az erejét. Ezért figyelt fel az egész ország olyan szokatlan izgalommal erre a két pótválasztásra.

A jobboldal, amelynek agitációja benünket duplán is érint, hiszen főprogramja az, hogy el akarja vitatni a zsidóktól a kenyeret, azóta tört egy előre, mióta a Tatareacu-kormány igazgatja az országot. Tulajdonképpen még korábban kezdődött a romániai antiszemita mozgalom reneszánsza. 1933 februárjában került a tényleges hatalom Németországban Hitlernek a kezére és azóta bőven gurul a márka a romániai téreken. E guruló márkák szívesen meghiztak az extrém alakulatok, amelyeknek az lett volna a feladatuk, hogy az antiszemitizmus paripáján belovagolják Romániát a német érdekszférába és a fűtőanyagra éhes Harmadik Birodalomnak szolgáltatassák ki a ploesti mezők alatt folydogáló román petróleumot.

Duca, a liberális pártnak ez a talán utolsó, a szó nemes értelmében vett liberális mohikánja, erő: kézzel törte le azokat a szélsőséges alakulatokat, amelyek a természetlen antiszemitizmus propagálásával és a német orientáció hirdetésével jöveteletlenül kalandba sodorhatták volna az országot.

Megfizett érte az életét.
Agyonlőtték a sinaiai pályaudvaron.
 A halott miniszterelnök utódai pedig csak tessék-lássék módon jártak el a gyilkosok ellen. A tett fizikai elkövetői börtönbe kerültek ugyan, a morális felbujtók azonban egyre jobban gyarapodtak erőben és presztízisben a hivatalos apparátusok védelme alatt.

Vajjon miért?
 Azt mondják, hogy a miniszterelnök és a belügyminiszter titkos szimpátiákat hordanak a zivükben a jobboldali doktrínák iránt. Talán igaz, talán nem. Lehet, hogy a kormány nem is antiszemita. Lehet, hogy nem is sajnálja a kenyeret a kisebbségi polgároktól és csak azért támogatja a jobboldalt, mert a szélsőséges gardák segítségével akarta tönkreuzni a nemzeti parasztpártot. Végeredményben egyre megy: a lényeg az, hogy ennek a kormányának az uralma alatt kezdik egyre természetesebben tartani, hogy kisebbségi embernek, különösen zsidónak még élni sínes joga ezen a földön. Ennek a gondolatnak a kiterjedésében kétségtelenül nagy szerepe van a kormány jóindulatának.

Mert két és fél év óta ostromállapot és cenzura van. A sinaiai gyilkosság és a jobboldali agitáció miatt. Am a kivételes

állapotok mindenkinek ártottak, csak éppen a jobboldalnak nem. E megszorító intézkedések teljében alakult meg az antiszemita napilap és minden héten új antiszemita hetilap és folyóirat hagyta el a sajtót, amelyeknek minden sora kimeríti a büntetőtörvénykönyv faj- és felekezeti igazgatásról rendelkező paragrafusait.

E kormány uralma óta tele van az antiszemita naptár győzelmi ünnepekkel. 1935 januárban ugrott ki Vaida a nemzeti parasztpártból és proklamálta az országot megváltó numerus vahalicust. 1935 februárjában szentelte fel magát Istrate **Micescu** az ügyvédi kar antiszemita bajnokává.

1935 augusztusában Goga és Cuza az oltár előtt tettek esküt a két párt fuziójára és a fuzionált párt antiszemita programjára.

1935 decemberében a bucuresti ügyvédi kamarai választásokon fényes győzelmet aratott a jobboldal oly módon, hogy nem akadt hatóság, amely biztosítani tudta volna a zsidó ügyvédek számára legalább azt, hogy a szavazó urna előtt megjelenhessenek.

Néhány héttel ezelőtt Suceavában, az első pótválasztáson, ahol egy szenátori szék várt betöltésre, a kormány strómannt állított jelöltnek és kiadta titokban hűveinek az utasítást, hogy a gogista-cuzista jelöltre adják a szavazatukat. Meg is választották a kormány segítségével a cuzista jelöltet.

Ilyen naptári dátumok után került sor a pótválasztásra Mehedintiben és Hunedoarában. Mehedintiben jelöltet sem állított a kormány. Nyíltan Gogát támogatta. Hunedoarában viszont **Mioc** prefektus, a teljes hatósági apparátus segítségével és az összes jobboldali erők támogatásával szállt herbe az egyesült demokrats front nemzeti parasztpárti jelöltjével: Pop Ghítával szemben.

Mind a két megyében a szűkebb pártérdekeken túl, az is megfogva volt téve, hogyan itélnek két csaknem szintizta román külterületben a választók a demokráciáról és a diktatúráról és e két koncepción belül a kisebbségek helyzetéről, szerepéről és jogairól a román állam kereti közt. A kormány pedig akár pillanatnyi pártérdekből, akár belső meggyőződésből a jogfosztást hirdető jobboldal mellett állott.

Es a kormány mind a két helyen megbukott. Mehedintiben, ahol Gogát tolia előtérbe és Hunedoarában is, ahol saját képében indult a választási küzdelemben.

A két megye tömegei számára fel volt téve a kérdés: mit akarnak? Fajvédelmet és kivételes állapotokat? Vagy kenyeret és demokráciát? Es a két megye a demokráciát választotta.

Biztos, hogy a jobboldal magyarázni próbálja majd a választási eredményeket. De mit segít itt akár a legrosszabb választási aritmetika! Egy nappal a választások előtt az összes jobboldali lapok megkongatták a halálharangot a nemzeti parasztpárt és a vele egyesült demokrats erők felett és azt hirdették, hogy néhány órán belül diadalmaskodni fog mind a két megyében a jobboldali gondolat.

Ezzel szemben:
 Hunedoara megyében 1933-ban 36.821 szavazata volt azoknak a csoportoknak, amelyek a mostani pótválasztásokon a kormány jelöltjét támogatták. A keddi pótválasztáson pedig a kormány jelöltje mindössze 24.900 szavazatot kapott. Azok a csoportok, amelyek most a demokrats blokkban egyesültek, 1933-ban 25.822 szavazatot kaptak, míg a keddi pótválasztáson 31.965-öt.

Mehedintiben a liberálisoknak és a go-

gistáknak 1933-ban csaknem 37.000 szavazatuk volt, a pótválasztáson a kartell elvesztete két és fél év előtti szavazatainak több, mint ötven százalékát, a nemzeti parasztpárt pedig 120 százalékkal növelte szavazatainak számát.

Kell-e hangsúlyozni, hogy milyen nagy hordereje van ezeknek a számoknak? Soha ekkora vereség nem ért Romániában olyan pártot, amely a választások alatt kormányon volt.

Hunedoara megyében nem volt közvetlenül szó zsidókról, vagy kisebbségekről. Minden külön tehertertel nélkül mérte össze az erejét a reakció és a demokrácia. De mind a két fél programjában világosan le volt szögezve, hogy mit gondol a kisebbségekről. Az egyik oldalon a hivatalos jelölt állt, aki két héttel ezelőtt még aktív prefektus volt, háta mögött az egész hivatalos apparátussal, a megfélemlített Jiul-völgyével, a Goga-féle brádi Mica bánya összes érdekeltjeivel és csatlósáival. A másik oldalon a nemzeti parasztpárt jelöltjét támogatták az összes demokrats erők: a szociáldemokratspárt, Grozának tünényesen rövid idő alatt hallatlan népszerűsége tört ekés frontja, a legdemokratikusabb parasztalakulat és a Zsidó Párt, amely a demokrats ellenzéki pártok támogatására adta ki a jelöltjét.

Es Mehedintiben?
 Itt főképpen a zsidókérdésről volt szó, holott e megyében nem is élnek zsidók. Olteniában általában alig vannak zsidók. Turnu-Severinben, a választási szünetélyek gócpontjában, talán 100—120 zsidó familia ha él. A megyében szerteszéjjel alig egy-két zsidó család egy-egy községben.

A demokrácia jegyében

Mehedintiben Lupu, Hunedoarában Pop Ghita nyerte el a mandátumot

A kormány és a jobboldal vereséget szenvedett a keddi pótválasztásokon

A választási eredmény kihirdetése után összeültközött a nemzeti parasztpárti és a cuzista tömeg

Ciuj, február 19. (Az Uj Kelet tud.) A politikai é.e. nagy ütközetének napja lezajlott. Es mint az Uj Kelet tegnapi számának második kiadásában elsönek jelentettük, a nagy nap a demokrácia győzelmével végződött. Különösen Mehedinti megyében, ahol hetek óta folyt az ádáz harca a Goga—Cuza fuzió kék. ingesei és a nemzeti parasztpárt között és ahol még a legoptimistábbak is számoltak azzal a lehetőséggel, hogy a kormány támogatása és a jobboldal szavakkal ki sem fejezhető terrorja mellett Goga jelöltje győzelmet a. athat dr Lupu föt — jelenti a nemzeti parasztpárt választási győzelme a demokrácia első és történelmi jelentőségűnek minősíthető diadalát Romániában.

A választás napja az izgalom napja volt a román politikai éle: és elsösorban a kisebbségek számára. Mehedintiben a nemzeti parasztpárt választási propagandájára a román demokrácia országos gyűjtést rendezett, hogy anyagilag is fel tudja venni a harcot a német márkának mindent elsöprő áradatáva. Hunedoarában a nemzeti parasztpárt mellé az ekések, a szociáldemokratsák, a Zsidó Párt és a Magyar Dolgozók Szövetsége sorakozott fel,

Németországi példák mutatják, hogy zsidómentes környezetben sokkal könnyebb dolga van az antiszemita propagandának, mint ott, ahol sűrűn laknak zsidók. Ahol a zsidókat csak az antiszemita pamflettek-ből ismeri a lakosság, könnyebben ednak hitelt az agitátorok demogógiájának, mint ama falvakon, ahol évszázadok óta együtt él a gazdanép a zsidókkal. Maramuresben sohasem tudnak komoly mennyiségű szavazatot elérni a cuzisták. — Borsa idegen agitátorok által lángalobbantott tömegszevedély volt, ami szinte nyomtalanul elmult — Mehedintiben annál inkább van talaja az antiszemita agitációnak.

Es mégis.
 Noha hoszu heteken keresztül a kékingesek légiói hurcolták magukkal a megye a megye egyik sarkából a másikig és szakadatlanul ömlött a szó faluról-falura, főképpen a zsidókról, a dolgozó és józan parasztok zöme eltaszította magától azt a kezét, amely konkolyt hinteni jött és a demokrácia felé nyult, amikor szavazó cédulájára ütötte a pecsétet.

A nemzeti parasztpárti lapok hatalmas betűkkel hirdetik, hogy a kormány napjai meg vannak számlálva.
 Nem valószínű.

Ez a kormány alighanem még uralmon marad, hogy megszavazza a költségvetést és a külföldi országokkal kötött kereskedelmi konvenciókat.
 Egy dolog azonban bizonyos: Mehedinti és Hunedoara határkövet jelent Románia politikai történetében. Jelenti azt, hogy a dolgozó román parasztnak nincs szüksége a hitleri mákonyra. Demokráciát és nem diktatúrát akar. Demokráciát, amely egyetlen biztosítéka az országprosperálásának és a demokrácián belül, minden igaztás ellenére méltó helyet és kenyeret a kisebbségi polgárnak is.

Azak a pátrók és vezérek, akik ezzel a jelszóval vitiék a tömegeket a választási harcba, tartoznak annyival nekik e győzelemért, hogy ne csalják meg e tömegek tiszta szándékát, ha majd uralomra kerülnek.

hogy a kormánnyal és a Goga-program jelöltjével, Silviu Dragomir ciuji egyetemi tanárral szemben kivívja a demokrácia győzelmét.
 A demokrácia kiálta a tűzpróbát. Mehedintiben és Hunedoarában is imponáló erővel nyilatkozott meg a román demokrácia töretlen ereje.

A Mehedinti győzelem

A választási eredmények számai ékesszóló bizonyítékul szolgálnak a kormányvereség méretére. A belügyminisztérium jelentése szerint ugyanis a mehedinimegyei pótválasztás eredményei a következők:

Nemzeti Parasztpárt	20.867
Nemzeti Kereszténypárt	18.023
George Bratianu	9283
Agetoianu agrárpártja	2526

A nemzeti parasztpárt tehát, mely az egész választási propaganda ideje alatt a védekezés szerepére kényszerült a nemzeti kereszténypárti rohamcsapatokkal szemben, 2844 szavazattal (Folytatása a 8-ik oldalon)

A Müller pereputtya

Regény a német faji örületről

Walter Mehring német regénykötő Párizsban él — nem egészen a maga jószántából. Zsidó szegényfeje és ráadásul valami a yafia, talán éppenséggel a fia Franz Mehringnek, a marxista irodalmi kritika megteremtőjének. Ez a kettő azután, nevezetesen a zsidóság és a marxizmus, olyan súlyos tehertételei a mai Németországban, hogy akire ránehezedik, okosan tesz, ha odébb áll, hogyha a népmesék nyelvén szólva, az élete kedves. Miután pedig a saját élete kevés kivétellel mindenkinek kedves, a mi Mehring-ünk is odébálott...

Azonban az odébállásával, diva osabb szóval: az emigrálásával nem szakadtak meg a kapcsolatai a németiséggel és nem szakadtak meg a mai Németországgal sem. Változtatlanul német a nyelve, a kultúrája, az élményei, az emlékei és németek bizonyára az álmai is. Az ilyenmin nem változat a távolság, sőt nosztalgivá fokozza a honvágyat és elviselhetetlene sulyosítja az idegenbenlést. Erthető tehát, hogy amikor Walter Mehring regényt ír, a leike hazaszáll Németországba. Oda, ahol valamikor otthon volt, annyira otthon, mint sehol másutt világon és ahová a testi-lelki gyökerei nyúlnak.

Ezuttal a mai Németország centrális eszméjét, a faji örületet pécozte ki. Egy német családnak, a Müller tanár ur pereputtyának Tacitusig visszanyúló történetét át, nagyvadász, egészséges, teliszajú kacagással perszifálja a német familiák „mintaszeri” faji tisztaságát. Mehning ugyanis ama kevesek közül való, akik nem vonagló szájjal, ökredező utálatlalt és megborzongató idegekkel reagálnak a német rémségekre. Meglátja a rémségek vitathatatlanul megérvő komikus oldalát is. Meglátja a páncélozott öklök mögött a lelki szegénységet, a szadista tömeggyilkosokban a nyomorult, vergődő emberi férget... és ki-neveti őket. A nevetés pedig ragadós valami. Vele nevelünk mi is, az olvasói. És ez a (sajnos csak pillanatnyi) derülés is nagy érték a mai keserves, kedvet és ami nagyobb baj: energiát fosztató időkben. Hálásak lehetünk Mehringnek érte.

Szatirikus regényének „Müller, Chronik einer deutschen Sippe” a címe és egy bécsi katolikus kiadónál, Gsur & Co-nál jelent meg. Németországban nem akadt rá persze kiadó. Párizsi író, németi téma és osztrák kiadó: ez a — bocsánat a szóért — háromlakóság beszédesen jellemzi a mai Németország irodalmi viszonyait.

Mehring hősét Müllernek hívják. Szürke, nétköznap, erősen kökeletű név ez. Afféle tucatnév, aminőről Josef Unger, Auszria hajdani (zsidószármazású) igazságügyminisztere mondotta: Nem egyéni, hanem gyűjtőnév. (Van ennek az élecek egy másik változata is. Valami Mayer nevű urról esett volna a parlamentben szó. És Unger odavágtá: Ez nem név, hanem... szerencstelenség.) Amikor Mehning a Müller nevet és hősének foglalkozását a gimnáziumi professzorságot választotta a tucatnév mellé, tucatfoglalkozást, minden bizonytal az „ex uno disce omnes” gondolata mooszkált benne. Egy tömegembert, héberül: „adam min hasuk”-ot állított elébünk, hogy általa és a pereputtyával egy tömegjelenséget világítson meg.

Müller a Tacitus Germaniájának bolondja. Egyenesen szentírás számára az ősi germánoknál az a feilengős dicsérete, melyet nem fékez a tapasztalatok és a tények ereje. Törékeny testével egyre azon erőlködik, hogy ruházati és étkezési külsőségeiben és ráadásul jelszavakban és eszmékben is ezeket a hajdanvaló (igazából sohasem létezett) germánokat utánozza és megkínzott nebulóval is utánoztassa. A háború kézzelfogható, sőt vakarható és orral szagolható valóságai kiközlentik ugyan rövidke időre a bolondériának álomvilágából. De ez a kijózanodása csak egészen rövidke ideig tart. Az otthon kényelmében és védettségében Müller tanár ur megint csak visszazsomfordál a tigrisbőr kacagányhoz, a tulokszarvval díszített sisakhoz, megint csak belesüllyed az új-teutonok szövetségébe és frázisengerébe. Nagynémet ökelme, majd éppenséggel náci lesz belőle és a Hitler-uralomba csöppenése után kiüntető kultuszminiszteri megbízás jut ki számára. Vele akarják kidolgoztatni a középiskola hazafias és igazságszemléti történettanításának „vezérfonalát”. A verérfonal azonban nem készül el, mert közbenjelel valami.

Müller egy berlini bérházban lakik, amelyben néhány marxista és izraelita intellektuel is tanyát ütött. A házat egy S. A.-horda rohamozza meg és a látogatásból kijut Müller tanár urnak is. Törkrezzük a butorait, összeszedejük a kéziratait és vitélül megdöszmálják az értéktárgyait. Müller a kádihoz rohan, elégtételt és kártérítést követel. Alaposan pörül jár vele. A hivatalos hely keményen visszautasítja a vádat, hogy az új világrend oszlopai, az S. A.-legények vandálok és ráadásul enyveskezők lennének. Müller a felesége tanuságára hivatkozott. De az asszonyról ki-

derül, hogy zsidó-ivadék, tehát totaliter megbizhatatlan. A vádaskodását koncentrációs táborban kell levezekelnie a fajgyalázatban fogant gyermekével együtt. Az állását vesztett Müllerre is ez a sors vár, de idejében megszabad az ideáljait, az ösgermán szeilemet, a tacitusi tradíciókat ápoló nemzeti kormányhatalmi körletéből. Az emigrációban azonban sehogysem leli a helyét. Nem zsidó, nem marxista, a nemzeti frázisok konganak most is az agyvelejéhez. Így tehát társalanul és hovatovább pénz nélkül, éhezve, fázva járja Párizs uccáit. Egy kötéldarab segítségével jut el nemskára céltalan és nyomorult életének végéhez.

A hagyatékában egy halom okmányt és feljegyzést találunk: a Müller-család krónikáját Tacitusól—Hitlerig. Ez a hangyaszorgalommal egybeérett kritika a Müller-család szintiszta árja voltait van hivatala igazolni. Valójában a legszegényesebb vérkeveredések igazolása. Az ősanya és az ősapa egy katonai lupanarban kerültek össze. Egy lupanarban ringott tehát a Müller-család faji tisztaságának bölcsője! És itt, ebben a finom milőben született meg a Tacitus Germaniája is a Mehning meglátása szerint. A ravaszdi római

voltaképpen pamfletteket írt a korabeli viszonyok ellen, de feszélyezte, békiyót rakott le a cenzura. Germán köntösbé öltöztette tehát az ideáljait és a hazuról elkerült, szedett-vedett népség fecsegéseiből, tódtásaiból formálta meg a mintaszeri germánok képét. A zsidó sem hiányzik ebből az erősen vegyes társaságból. Az ősanya egy zsidó kalmár kisérőjeként kerül vissza a hazájába és ennek a kalmárnak pénze juttatja az ifju Müllert jókora darab hazai rőghöz és ráadásul előkelő feleséghez. De szlávok és mongolok, magyarok és muszákák is bőségesen szerepelnek a Müller-családban, mely — hogy néhány szóba sűrítjük a történetét — a legkülönbözőbb fajokkal és népekkel, vallásokkal és babonákkal került berső érintkezésbe az életének változatos, sokfelé elkanarodó útján. Sokszorosan vedlett át ez a familia testileg és lelkiileg, míg a Bismarck-idejebeli Gründungschwindel révén kissé magasabbra emelkedett, hogy végül a zsidó Laskernek parlamenti leleplezése folytán visszasiylyedjen a nincstelenségbe és e fölötti haragjában az antiszemitizmusnál kössön ki.

Mehring nagytudású és jókedélyű, egyszóval: pompás cicerone a kétezer esztendő labintúsan keresztül. Felede a jelen keserveit, vidáman kocogunk a nyomában. Az ő kalauzólása mellett szivesörömet kísérjük el Müllereket, „a mindenkor hatalom és kísérteti nyulált”, ezeket a tipikus tucatembereket, sorsuk tekervényes útján. (g. s.)

Vasárnap tartja meg reorganizációs és tisztújító közgyűlését a Zsidó Nemzeti Szövetség cluji helyicsoportja

Új vezetőséget választ a helyicsoport

Cluj, február 19. A cluji cionista mozgalom régóta akut problémája a Zs. N. Sz. helyicsoportjának reorganizálása, mely egyedüli biztosítéka a különböző cionista csoportok és pártok konstruktív együttműködésének. A cluji cionizmus fejlett differenciálódásából adódtak azok a nehézségek, amelyek mindaddig akadályozták ennek a reorganizációnak a keresztülvitelét. A különböző csoportok és pártok közötti tárgyalások az utóbbi hetekben végül olyan eredményre vezettek, amelyek lehetővé teszik a helyicsoport újraszervezését és biztosítják az összes cionista erő konstruktív együttműködését. A reorganizáció azonban ezentul új erők bevonását és aktiválását is jelenti és az egész cluji cionista mozgalom teljes felrészítésének alapjait

szolgálja. A reorganizációt előkészítő pártközi bizottság folyó hó 23-ára, vasárnap délelőtt fél 11 órára tüzte ki a helyicsoport reorganizációs és tisztújító közgyűlését, amely a Szalom-klub termében fog lezajlani. A közgyűlés napirendje a következő: 1. Megnyitó beszéd: dr. Fischer József. 2. Beszámoló a palesztinai országépítés politikai és általános helyzetéről: Jámbor Ferenc. 3. KKL referátum: Kertész Mártonné. 4. KH referátum: Weinberger Nándor. 5. Ifjúsági referátum: Weinberger Nándorné. 6. Esetleges indítványok. 7. Jelölőbizottság kiküldetése. 8. Új vezetőség megválasztása. 9. Elnöki székfoglaló.

A kétségbeesés cselekedete

Írta: Georg Bernhard

Georg Bernhard, az emigrans neves német új-írója „Abbi cikkét a davosi merényletről” lapjában, a „Pariser Tageblattban”:

A szép Svájcban most készülő a büntető per, amelyben a jugoszláviai rabbi fiát megfogják büntetni a nemzeti szocialista agitátor ellen Davosban elkövetett gyilkossága miatt. Minden bizalmunk a svájci bírág igazságérzetében. Döntsenek, vajjal alkalmazhatók-e az enyhítő körülmények, vagy meggyőződésük szerint súlyosan meg kell torolni a cselekedetet, amely kétségtelenül olyan büntetést, amit nem szabad utánozni. És minden ország büntető törvénye nyilván arra is való, hogy óva intsen a bűnözés utánzásától.

Am mindenképpen hamis feifogás, elhomályosítani bizonyos körülményeket. Mi, akik nem vagyunk bírág, csak a véres tett kortársai, úgy látjuk, hogy éppen ez történt. Elhomályosítják a tényt, amikor azt állítják, hogy ezuttal olyan politikai gyilkosságról van szó, amit nyugodtan össze lehet hasonlítani más politikai gyilkossággal.

Ha létezne egy specifikus zsidó szellemiség, amely hisz a politikai gyilkosságok gyümölcsözésében, vagy pláne, ha a politikai gyilkosban tiszteletreméltó hűst látna, vajjon létezne-e akkor elszólódottabb kormányrendszer, mint a Harmadik Birodalom? Vajjon hol egyebütt,

mint Németországban áldoztak hivatalosan a politikai gyilkosoknak? Nem-e a Hitler-rendszer német miniszterei voltak azok, akik nagy emlékünnepeken hódoltak hőseiknek kijáró himnuszokkal ama ostoba ifjaknak, akik egykor Walther Rathenaut leterítették, aki pedig nem volt kényur, hanem demokrata, aki roppant munkában felőrölte magát hazájáért.

Mégis a „Völkischer Beobachter” szavai erősen emlékeztetnek arra, hogy ezuttal olyan politikai gyilkosságról van szó, amelynek hátterét semmi annyira meg nem világítja, mint az a gyáva szidalmazás, amit a Hitler-rendszer zurnalistái a gyilkosság alkalmából mindazok felé irányítanak, akiket nemárjáknek jelölnek meg. Egy egész fajtát szidalmaznak és gyanúsítanak és olyan politikai rendszabályokat követelnek e faj hozzártartozói ellen, ami egymagában alkalmas arra, hogy a német nemzeti szocialista terror-rendszer tultegyen mindazra a tirannizmuson, amit a világban eddig gyakoroltak. A történelem évezredei során sok rabszolgaságot és elnyomatást szenvedtek el az emberek. Az első idők óta, hogy az ember „kiemelkedett az állati sorból” napjainkig, a politikai ellenfeleket mindig is megkínózták és meggyötörték (vajjon állatok között is megcsik ilyesmi?) meggyőződésük és vallásuk miatt végig üldöztek és kiközösítettek. Az inkvizíció csak zsidókat és eretnekeket üldözött és csak a marannus-üldözések utolsó periódusának van egészen gyön-

CONTINENTAL SZÁLLODA BUDAPEST, VII. DOHANY-UCCA 43. AZ A HELY, AHOL A JO KÖZÖNSÉG JOL ERZI MAGAT. LEGMODERNEBB SZÁLLODAI KÉNYELEM. ELSORANGU ETTEREM, ZENE, TÁNC. SZINHAZAK, SZORAKOZÓHELYEK ES A KERESKEDELEM KÖZPONTJÁBAN. MÉRSEKELT ÁRAK GARAGE A HAZBAN.

ge hasonlósága a harmadik birodalom faji örületével. Hit, világnézet és politikai vélemény azonban mindenki által szabadon választott dolgok. Kivizsgálhatók az érvek, amelyek alapján vád alá helyezettek. Meglehet győzni bárkit az ellenkezőjéről. Az ember kivonhatja magát (meggyőződésből, vagy gyávaságból) az üldöztetések alól. De az igazi, vagy állítólagos faji hozzátartozás menthetetlen sors és tragikus végzet, amiből nincs kiut.

Tiszában kell egyszer lenni ezzel, ha meg akarjuk magyarázni egy fiatalember gondolatmenetét — semmiesetre sem mentség okából — akinek beteg testi konstitúciójában a kétségbeesés és utálkozás olyan örült cselekedetben robban ki, mint a davosi merénylet. Politikai és vallási ellentétek is kirobbantak már gyilkosságokban. Nem annyira a véleménykülönbségek váltották ki ezeket, mint inkább az ellenfél tirannikus módszerei, amelyekkel a hittestvérek, vagy elvárások szenvedéseit az elviselhetetlenségig felfokozták. A nemzeti szocialista metodusok nem elégszenek azonban meg azzal, hogy bűnöket rónak ellenfeleikre, hanem az egész faj alacsonyrendűségét igyekeznek bebizonyítani. Szidják és gyalázzák tehát az apákat és ösöket, akiket az utódok joggal tisztelnek.

A párt él állam egységét proklamáló Harmadik Birodalom nem tudja elválasztani a nemzeti szocialista fajlázitást a birodalom hivatalos politikájától. Akiket az uralkodó rendszer kegyetlensége üldöz — ezek nem kizárólag zsidók — az utóbbi években megtanulhatták azt, amit egykor mint meggyőződéses demokraták hirdettek elvárataik körében, hogy tudnillik a legnagyobb dolog az életben: a világ lelkiismerete.

Ha a kimondhatatlan elhagyatottságban, ha egy egész világ érthetetlen morálja fölött érzett kétségbeesésben egy magányos, szegény balkáni zsidó, aki sohasem törődött a pártok politikájával és akinek naponta olvasnia és hallania kell, hogyan mooskolják be mindazt, amit ő legszentebbnek és legdrágábbnak tart — ha ez a fiatalember sajnálatosképpen odáig engedti ragadtatni magát, hogy boldogtalanságának azt a képviselőjét, aki éppen a közelben él, lelőjje, akkor ez, mindenek ellenére, semmivel sem indokolható bűn marad. De bizonyára senkinek magyarázhatja a gyilkosság feldicsőítésének, amikor azt mondjuk, hogy nem lehet ugyan megérteni a gyilkost, de annál inkább annak indítékait. Leginkább meg kell érteni ezt abban az országban ahol elevenen él Tell Vilmos cselekedetének a legendája. Schiller Frigyes az ő halhatatlan drámájában Wilhelm Stauffacher szájába e sejtelmes szavakat adja: „Nem! A tirannus hatalmának is van határa, ha az elnyomott seholsem találja meg igazát... ha már elviselhetetlen a nyomás, akkor támad és megvigasztalóva megy az égbe... és lehozza örök jogait. A természet ői állapota tér vissza, ahol ember szemben áll emberrel.”

Legmodernebb, legolcsóbb Standard vas- és rézbutorgyár ORADEA, Str. Aurel Lazar 10. Fogházmuhely.

Ren mutat

London, február... finomabb, legelőke... meg a ragyogó mo... tiváncsi tömeget... Anglia legjobban sz... nyesebb toalettel... Minden külső jel a... szezon egyik legm... el. Elég sokáig vá... öltözött filmszínház... tak az angol társ... tanui legyenek a le... szatírának, ami es... sadalom ói irattot... zónsége majd meg... a nevetési hullám... ból. Mindenütt... esetlőbotló bohóco... hívnak.

Amikor azután... készült, tulajdon... hogy most mi köv... ték Londonnak az... ról hétre, hónapra... mooszinház. Híá... minden sürgetés. G... vonta filmjét, G... vágta, átalakította... hogy a Modern T... a nyilvánosság e... volt, hogy egyszer... Az őtői várakozás... Chaplin ez alatt e... és a valóságban... klasszikus művet... klasszikus költém... mény csodája bon...

Az óriási acégy... sokezer sorstársá... Egy a sok közül... egy, hogy melyik... csavar a hatalmas... és mind a többiek... gépesített munka... szer: ugyanarra... Chaplin művészet... guságából számt... Mulategósosb... neveltető sem tal... gát ábrázolja és k... kum mélyén meg... a tepelő! A gép... még mindig nem... aki távolbalató... jelen van és a gé... csolja, látogatója... üzem ügynöke ho... a technika csodáj... zésre elbárdált id... — az embert ete...

Az új készüléke... ki. A gép megvad... úti, pofozza a d... remeg a nevetés... fogott Charlie ké... láttá sülyesztett... sír. A következő... emelkedve egy h... érvényű szimból... magával sodorja... gép karmai közöt... szí magával. Csav... gerekben és keré... végre a film m... gápkarok halálos... háborodott... mely éveken ket... lett, végleg eiga... vannak látja, mel... emberek gombja... csavar. Hadd fo... következő állomá... gozhatna. „Egész... kát”. Az egyéni... fejezi ki.

Amikor a bolon... uccán ténfereg, e... A kocsi végét... hull. Charlie, a r... bo ond, a kis job... szalad, de egysz... ezek bukkanak... né, az eszevesze... gött a munkané... tüntető serege... akart a már m... zászló a kezében...

Rendkívüli sikerrel bemutatottak Londonban az új Chaplin-filmet

Miről szól a „Modern idők“?

London, február 19. London legjobb, legfinomabb, legelőkelőbb társasága rohamozta meg a ragyogó mozipalotát. Az utcát ellepő kíváncsi tömeget rendőrök szorították vissza. Anglia legjobban szabott frakkjai, egtüneményesebb toalettjei tolongtak a nézőtérre. Minden külső jel arra vallott, hogy a londoni szezon egyik legnagyobb eseménye érkezett el. Elég sokáig vártak rá. Az ünnepi díszbe öltözött filmszínházban kivétel nélkül ott voltak az angol társadalom előkelőségei, hogy tanúi legyenek a legkeserűbb, a legszomorúbb szatírának, ami csak valaha az emberi társadalomról íratott. S a premier ezerszövi közönsége majd megszokta a nevetéstől és ez a nevetési hullám tovább árad majd Londonból. Mindenütt milliók fognak nevetni a csetlő-botló bohócon, akit Charlie Chaplinnak hívnak.

Amikor azután a várva-várt film végre elkészült, tulajdonképpen senki sem tudta, hogy most mi következik. Szeptemberre ígérték Londonnak az európai ősbemutatót. Hétről hétre, hónapról hónapra mentetgetődött a moziszinthez. Hiába volt minden sürgöny, minden sürgetés. Chaplin mindig újra visszavonta filmjét, egyre változtatott rajta, újra vágta, átalakította. Már-már úgy látszott, hogy a Modern Times talán sohasem kerül a nyilvánosság elé, ugyszólván meglepetés volt, hogy egyszer mégis csak megérkezett. Az ötvi várakozás nem volt hiába. Charlie Chaplin ez alatt az öt év alatt képzeletében és a valóságban megalkotta a filmművészet klasszikus művét — mondjuk nyugodtan: klasszikus költeményét. A művészi teljesítmény csodája bontakozott ki.

A gép áldozata

Az óriási acélgép mozgószalagja mellett sokezer sorstársával együtt dolgozik Charlie. Egy a sok közül. Egy szám. Majdnem mindig, hogy melyik. Tulajdonképpen csak egy csavar a hatalmas gépezetben, mely fölötté és mind a többiek fölött uralkodik. Kezét a gépesített munka naponta ezerszer és ezer-szer ugyanarra a mozdulatra kényszeríti. Chaplin művészete a munka lélekő egyhangúságából számtalan változatot csíbol ki. Mulatságosabb jeleneteket még ez a nagy nevetett sem talál ki, mint most, amikor az ember és gép kísérteties egybeláncosítását ábrázolja és mégsem fejejteti el a komikum mélyén meghuzódó — tragédiát. Gyors a tempó! A gép nem ismer megállást! De még mindig nem elég gyors. Az előbök, aki távolbalató készüléke révén mindenütt jelen van és a gép rabszolgáit tovább korbácsolja, látogatója ékezik. Egy másik nagy üzemi ügynök hozza a legújabb találmányt: a technika csodáját, mely a munkások ékezésére elhárított idejét pillanatokra csökkentti — az embert etető gépet.

Az új készüléket persze Charlien próbálják ki. A gép megvadul. Sajttal és húscafatokkal üti, pofozza a dozatát. A mozteter megremeg a nevetés extázisától, de az etetőgépbe fogott Charlie ké ségőesseti szeméből az állatlát súlyosított ember tehetetlen fájdalma sir. A következő jelenetek még magasabbra emelkedve úgy hatnak, mint korunk örök-érvényű szimbóluma. Charlie a futószalag magával sodorja. Hiába kapálódzik az óriás gép karmai között a törpe ember. A gép viszi magával. Csavarokon és dinamókon, hengereken és kerekeken keresztül. Amikor végre a film muatásos csodája kiment a gépkarok halálos öleléséből, az áldozat megháborodott... Idegsókk. Az a mozdulat, mely éveken keresztül egyetlen életter ama lett, végleg ezigazza. Az egész világot csavarnak látja, melyet neki forgatnia kell. Az emberek gombja, kalapja, feje csak egy-egy csavar. Hadd forogjon. Elmegyógyintézet a következő állomás. Meggyógyítják, ismét dolgozhatna. „Egészséges, de nem talál munkát”. Az egyéni so s megint milliók végzetét fejezi ki.

A hős

Amikor a bolondokházából kiszabadulva, az uccán térfereg, egy teherkocsi halad el előtte. A kocsi végét jelző vörös zászló a sárba hull. Charlie, a mindig segítségre kész, lelkes bolond, a kis lobogóval kezében a kocsi uán szalad, de egyszerre csak mögötte ezrek és ezrek bukkannak fel, anélkül, hogy észrevennék. Az eszeveszetteen lóbált piros lobogó mögött a munkanélküliek kenye et követelő tüntető serege halad. Charlie csak segíteni akart a már messze robogó sofőrnek, de a zászló a kezében egy tömegmozdulás ve-

zérévé teszi. Rendőrök rohamoznak a zendők ellen és a vezér sorsa a börtön. Ami ebben a fogházban a most következő jelenetekben lejátszódik, egymagában elegendő volna egy hosszú film számára. Chaplin könnyelmű adakozó kedve csak epizódot temt belőle. Ugyanazzal a naivitással, a dolgok lényegét nem is sejtő ártatlansággal, mely a tündetés vezérévé tette, most akaratlanul hőséssé lesz. Egymagában leveri a rabok lázadását.

Ebből következik e csodálatos film egyik legkeserűbb igazsága: egy ilyen emberi élet számára a rabság az ideális állapot. Charlie legboldogabb, leggondtalanabb idejét tölti a fegyházban és kétségbeesése határtalan, amikor megint „szabad ember” lehet. Egyelőre azonban hiába igyekszik visszakerülni a börtön paradicsomába, ki kell köstölnie a szabadság keserűségét. Sorsa már eőbb egybefűződött egy fiatal leány életével. Ezentul ke ten vannak. Ő, meg egy randőröktől agyonlőtt munkanélküli csavargóvá kényszerített leánya. (Chaplin egy kitünő fiatal színésznőnek, Paulette Goddard-nak adta ezt a nagyszerű szerepet). Charlie sikertelenül próbálkozik egy hajógyárban, de azután a szerencse rámosolyog. Valakinek kiőrök a lába. Egy másik munkásnak! Egy másik embernek! Így Charlie éjjeliőr lehet a hatalmas áruházban. Kifehezett, rongyokba burkolt kis barátját becsempészi a gazdagság tul-tómótt raktárai közé. Ezek az áruházi jelenetek ismét a film egyik tetőpontját jelentik.

A humoros ötletek szédületes egymásután-ját csak a helyzet fájdalmas szomorúsága mulja felül. Később az emberi társadalom e két kivetett mos ohagyerméke, az uccaárok-ban kispolgári boldogságról álmodozik. Azután valóságáá törzi az álom. Tényleg ott-hont teremtenek maguknak. Ez a dűledező, vízbezuhanó, seprűnyéllel támogatott viskó

Ezerkilencszáztizenhatban merényletet akartak elkövetni a román koronatanács tagjai ellen?

Az Universul szerint a brasovi rendőrség titkos irattárában merénylet tervére vonatkozó szenzációs okmányt

Bucuresti, február 19. Az Universul első oldalán nagy cikket közöl, amely szerint a rendőrség brasovi titkos irattárában szenzációs okmányokat találtak. Ezek szerint a magyarok merénylet tervet készítettek 1916-ban a koronatanács tagjai ellen, akik tudvalevőleg Romániának a világháborúba való belépéséről tanácskoztak Sinaiban. Nicolae Filipescu, Take Ionescu és Ionel Bratianu vannak a listán, akiknek elnémitását tervezték. A

Minden nő legnagyobb gondja, szépségének ápolása és megtartása.

A női szépség olyan kincs, amelynek megtartására minden nő a legtöbb gondot fordítja és ezért a kozmetikai szerek egész legióját használja. De igen gyakran kell észrevennie, hogy a leggondosabb gondozás mellett sem képes az arcbőr tisztaságát elérni. A pattanások arcbőrnek leggyöngyöse nem külső, hanem belső oka van: az emésztőszervek nem működnek rendszeresen, a belekben maradó ételmaradékok rothadnak, erjedésnek indulnak és megtámadják az arcbőrt. Ilyenkor csak a belek alapos megtisztítása segít: szedjen hashajtót. Nőknek a legmegfelelőbb hashajtó az ARTIN drágé, mert amellett hogy hatása biztos és enyhe, a kicsi szemcsék hozzájárulnak könnyű és kellemes HASZNÁLJON ARTIN DRAGÉET ÉS A BŐRÉ TISZTA, PATTANASTÓL MENTES LESZ.

azok számára, akik csak ezt keresik benne, úgy hat, mint valami szörnyen mulatságos paródia, a valóságban azonban Chaplin a világ minden nyomortanyáját szorította bele a roskadozó viskó bádorgfalai közé. Charlie, ez a kis ember a maga nagy szívével egyre összeütközésbe kerül a törvény betűivel. Most, amikor szeretne szabad lenni és van miért élnie — maga sem tudja, miért — a börtönbe kerül. Közben a gyárak bezártak, a munkanélküliség átka nehezedik a városra. De felvirrad a prosperitás. A munka megindul. Charlie ke esz ül rugja, tépi, harapja magát a tömegen, hogy az első között legyen. Egyetlen vágja, hogy újra ott legyen csavarként a csavarok között. De alig indulnak meg a berendezésodott gépek, már véget ér az álom. Sztrájk. Ki törődik azzal, hogy Charlie akar-e sztrájkolni vagy nem. Most a tömeg gépezete sodorja magával. Megint az uccán van.

Azután az a csoda, mely a legszívább emberéletet is beanyozza. Charlie és barátja életében is bekövetkezik. A kislányt felfedezik. Táncosnő lesz egy éjszakai lokálban. Barátjának is állást verekszik ki. A pincéreknek itt énekelniök is kell. Charlie még sohasem énekel. Ennél a jelenetnél teljesedik be a milliók vágyakozása. Először csendül fel Chaplin hangja és megint egyszer bebizonyosodik e te emtő zseni bölcsesége. Eneke mindenki számára érthető. Ezt a szöveget nem kell átszinkronizálni, nem kell lefordítani. A

tréfás beszédnek azt a fajtáját, amit „hollandzásnak” neveznek, Chaplin legmagasabb művészetét nemesítette. Egyetlenegy szavának sincs értelme és mégis egy élet minden örömét és bánatát mondja el néhányperces dalában. Hogy szégyelhetik most magukat azok, akik azt híresztelték, hogy Chaplin fé a hangosfilmöt. Nem tud énekelni, nem tud beszélni.

Ez az egy jelenet elég ahhoz, hogy Charlie Chaplin bebizonyítsa, hogy a szónak és hangnak sincs nagyobb mestere, mint ő. Különböben egy szó sem esik az egész filmben s ami a legkülönösebb, nem is hiányzik. Csak a zene (Chaplin maga komponálta) és a gépek és az ucca ritmusa — korunk melodija — avatja a Modern Times-t hangosfilmmé. Charlie éneke a film cselekményében is sikere van. Végre ez a két szegény teremtés is révbe jutott. Most talán ök is élhetnek, mint a többi. De a törvény nem ismer kivételt. A kivekedett szerencse a kibőjtött boldogság külsőbőről visszaránja a leányt. A „csavargóra” javítóintézet vár. Charliet szerelme hőséssé teszi. A maga módján megmenti a maga párját, de rövid megpihenésüknek vége van. Megint az országoton vannak, a végtelenbe vesző országoton. Mindig legyőzöttek, de egyúvtérő orszáukban legyőzhetetlenül indul el a két kicsi ember a végtelen országoton. Hova? Ki tudja? Ki tudhatja, hova megy, merre megy — az ember. (R. L.)

Kik állanak a szovjet-hadsereg élén?

Egyedül Worosilow származik proletár-szülőktől, a többiek a cári hadsereg tisztikarának tagjai voltak

Párizs, február 19. Az orosz-japán konfliktus alkalmával ismételtelen fölmerült az orosz hadsereg újjászervezésének kérdése. Az utóbbi években ugyanis fegyelmi és hadászati szempontokból a szovjet-hadsereg európai mintára reorganizáltak és ugyanazokat a rangfokozásokat vezetik be, mint a többi modern államok.

A legfelsőbb katonai parancsnokias öt férfi kezében van. Ezek: Worosilow, a honvédelmi népbiztos; Tuchacsowsky, a népbiztos helyettese; Jegorow, a vezérkar főnöke; Blücher, a Távolkelet orosz csapatának főparancsnoka és Budjenny, a lovasság inspektora. Az említett parancsnokok egyben marsalljai a szovjetnek. Erre a vezérek közül a legfontosabbak a szovjetkormányzat tagjai. Kalinin mellett az egyetlen, aki a vezető állásokban evők közül tszja proletár származású. A háború előtt vasmunkás volt Kalom városában. Ma 52 éves. Régi forra-

dalmár volt, aki munkája végeztével hazament és tanult. Mindig a katonai ismeretek érdekelték. Frunze, hadügyi népbiztos halála után Stalin a pártban mutakozó nagy ellenkezés dacára, keresztülvitte, hogy Worosilow kerüljön a vörös hadsereg élére. A győkezes reformok főleg neki köszönhetőek.

Tuchacsowsky marsall leszerényedett nemesi család sarja. Pensa tarományból származik. A világháborúban a Semanov gárda-ezred fiatal hadagyaként vonult be. Már a háború első hónapjaiban német fogságba került, ahonnan megszökött. Röviddel a bolsevik forradalom után Zinovjev ajánlásával jelentkezett Troztkijnál, aki hadsereg-szervezési munkáltsokhoz osztotta be. Egy év múlva a fiatal tisztre rábízta a szibériai vörös hadsereg parancsnokságát. Tuchacsowsky a csapatok alsó-éndűsége ellenére is győzelmet aratót Kolcsak admirális ellenforradalmi serege fölött. A győzelem nagy népszerűsége

get szerzett a fiatal tisztnek, aki azóta is posztbilis maradt. A Kremblen egy emlégtik ma is, mint az „orosz Napoleon”.

A. J. Jegorow, a vezérkar főnöke, a cári hadsereg tisztje volt, de az 1917-iki forradalom után átlépett a bolsevikiekhez, akik megbízták a déloroszországi forradalmi csapatok vezetésével. Nagyon sokoldalú, olvasott és művelt tiszt, akiről azt mondják, hogy ő az „orosz Moltke”. Nemrégén ünnepelték 50-ik születésnapját.

Blücher német származású, orosz cári tiszt volt, aki nemcsak kitünő katoná, hanem kiváló politikus és diplomata. S a in őt tartotta a Távolkelet legjobb ismerőjének. A Kremblen azt mondják, hogy Blüchernek köszönhető a Távolkelet számos konfliktusának elintézése.

S. M. Budjenny származ a cári hadseregtől került ki, noha nem mint tiszt, hanem mint tőrszörmester. Nem becsülők nagyra katonai tudását, de imponál marciális alakjával és vakmerőségével. Olyan hadszíntéri vállalkozásai voltak, amik mindenkit megdöbbentettek.

A cári tisztek közül került ki továbbá Sergej Kamenew vezérőrnagy, aki a bolsevik forradalom után azonnal csatlakozott a bolsevikiekhez. Együtt dolgozott Troztkijjal az új orosz hadsereg fölállításán. Most főnöke a tanácskoztársaság légi védelmének.

— Gyászistentisztelet volt a fővárosban Pop Csicsó emlékére. Bucurestiből jelentik: Ma délelőt a Polona-uccsi templomban gyászistentiszteletet tartottak Pop-Csicsó István emlékére. Az elhunyt rokonain kívül jelen voltak Maniu, Mihalache, Mironescu, Madgearu, Popovici és C. Anghlescu.

Cluj szívében
a Str. Reg. Ferdinand 63 sz. alatt a közönség rendelkezésére áll a
Ferdinand
ezelőtt
Schwartz-féle szálloda és כשר ארטה étterem
Napi panzió (fűtött szoba és napi 3-szori étkezés) 100 lej. Elsőrendű konyha, tiszt, meleg szobák, pontos kiszolgálás.

MENTAL
LODA
PEST,
NY-UGCA 43.
HELY,
KOZONSEG
MAGAT,
SZALLODAI
VELEM.
ETTEREM,
TANC.
K. SZORAKOZO-
KERESKEDELEM
NTJABAN.
ARAK. GARAGE
AZBAN.

harmadik birodalom világnézet és politika mindenki által szabogok. Kivizsgálhatók lapján vád alá helyezni bárkit az ellen kivonhatja magát (vagy gyávaságból) az De az igazi, vagy állartozás menthetetlen szeg, amiből nincs ki-

egyszer lenni ezzel, ha arázni egy fiatal ember semmiesetre sem akinek beteg testi kétségbeesés és utal-cselekedetben robban merénylet. Politikai és is kirobbantak már em annyira a vélemény ak ki ezeket, mint in-trannikus módszerei, stvérek, vagy elvárás- elviselhetetlenség azeti szocialista metó- nek azonban meg azzal, k ellenfeleikre, hanem onyrendűségét igyekez- Szidják és gyalázzák ösöket, akiket az utó- nek.

egységét proklamáló nem tudja elválasz- szialista fajláizást a politikájától. Akiket egyetlenségé üldöz- lag zsidók — az utó- lhatták azt, amit egy- deses demokraták hír- rében, hogy tudnillik g az életben: a világ y

atlan elhagyatóság- világ érthetetlen mo- kétségbeesésben egy balkáni zsidó, aki so- ártok politikájával és asnia és hallania kell, de mindazt, amit ő egdrágábbnak tart — ber sajnálatosképpen tatni magát, hogy azt a képviselőjét, n él, lelőjje, akkor ez, emmivel sem indokol- a bizonyára senkise- rikösség feldicsőítésé- rük, hogy nem lehet gyi host, de annál in- ai. Leginkább meg u az országban aho- mos cselekedetének a Frigyes az ő halha- Wilhelm Stauffacher szavakat adja: „Nem! ak is van határa, ha sam találja meg iga- selhetetlen a nyomás, egvigasztalódva meg a örök jogait. A ter- tér vissza, ahol em- berrel.”

Legmodernebb, leg- olcsóbb
Standard
vas- és rézbutorgyár
ORADEA,
Str. Aurel Lazar 10.
Fogházmuhely.

KÖZGAZDASÁG

Gazdasági hetiszemle

— Bánsági levél —

Timisoara, február 19. (Az Uj Kelet tud.) Az egész vonalon nyomott hangulat őrli meg a kedélyeket. A hetek óta tartó üzletlenség következtében a gazdasági vérkeringés teljesen leállt. Mert a fogyasztó tömegek tartózkodnak a vásárlásoktól, a kereskedők nagy része még ma sem adhatott túl a téli áru nagyobbik felén és emiatt ők sem tudnak eleget tenni a téli évad elején magukra vállalt kötelezettségeiknek. Ilyenformán a fizetések körül állandó eltolódások merülnek fel.

Vátoztalanul súlyos a helyzet az export-import körül.

Az utóbbi napokban öszezelt külkereskedelmi bizottság kénytelen-kelletlen két igen szomorú körülményt állapított meg. Az úgynevezett erősválatú országokra — idetartozik: Anglia, Franciaország, Hollandia, Svéd- és Spanyolország, Belgium, Portugália, Dánia, Amerika, — az 1935. október—1936. áprilisi két évnegyedre eddig nem adhatták ki az ország importőreinek a szükséges és kívánt behozatali engedélyeket. A múlt évi október—decemberi negyed behozatalának fedezésére 480 millió, illetőleg az ezévi első negyed importjának fedezésére 570 millió lej értékű erős devizára volna szüksége az országnak, amit azonban a Banca Nationala mind a mai napig nem bocsátott az illetékes rendelkezésére. Vagyis: az itt felvázolt devizahiány folyán a gyárak nem tudták, illetőleg nem tudják idejében a szükséges külföldi nyersáru beszerzését.

Egyelőre a gyárak — úgy, ahogy — még táplálhatják üzemüket a korábbi időkben beszerzett nyersanyaggal. De mi lesz itt egy-két hónapon belül, ha a Banca Nationala nem bocsátja az importőrök rendelkezésére az előbb említett devizamennyiséget, hiszen a mai adottságok szerint gazán alig van remény arra, hogy ez a kérdés a kívánalmaknak megfelelően, minél előbb megoldódjék? Már pedig, ha it a közeljövőben meggyújtó intézkedés nem történik, számolhatunk azzal a körülménnyel, hogy igen sok komoly vállalat leállítja üzemét.

A legszomorúbb az egész dologban az, hogy a fenti helyzet ellenére, a Nemzeti Bank még ma is a leghatározottabban állást foglal a kompenzációs ügyek elen. Vagyis: a cse-reáruüzleteket a Banca Nationala éppen azért ellenzi, mert nem akar elesni atól a devizától, melyre szerinte éppen az import fedezésére használatlanul szüksége van. Viszont a Nemzeti Bank politikája a gyakorlati életben éppen azt eredményezi, hogy a mai rendszer fenntartása óta semmilyen esetben sem tudta előeremteni a szükséges külföldi devizát.

Bánsági körökben az elmondottakból azt a tanulságot vonják le, hogy a Nemzeti Bank és a kereskedelmi miniszter között dúló harcnak most vége kell szakadjon és a győzelmet már most a kompenzációs rendszer alapján álló Costinescu kereskedelmi miniszter könyvelheti el magának.

Bankélet

A legtöbb bánsági és aradmezei pénzintézet már elkészítette a múlt évi mérlegét. Illetőleg a mérleg elkészítése körül az utolsó pillanatban komplikációk merültek fel. A legtöbb bank ugyanis — hivatalos intézkedés hiányában — nem volt tisztában azzal, hogy a fennálló külföldi tartozásait milyen kurzuson állítsa be mérlegébe. A fővárosi kereskedelmi és iparkamara közbenjárására a pénzügyminiszterium rendeletet adott ki ebben az ügyben, melyet közölünk is.

Bankkörökben egyébként még élénken kommentálják azokat a tárgyalásokat, melyek a közeljövőben megindultak a földművelésügyi miniszterium és a szövetségek között, továbbá a Nemzeti Bank között. Ezek a tárgyalások odairányulnak, hogy a Nemzeti Bank előerjesztett program szerint bizonyos időn belül bocsásson a szövetségek rendelkezésére 700 millió lej, hogy ezzel az összeggel a termelők részére újból hitelt nyújtsanak. A Banca Nationala kormányzója és igazgatója az előerjesztett kérésre egyelőre nem adott még határozott választ.

Csöndes a gabonapiac

Az elmúlt héten alig történt említésre méltó változás a gabonapiacra. Vagyis: az adott körülményekhez képest az árak az egész hét folyamán elég szilárdnak bizonyultak. E hét elején azonban különösen a buza körüli némi esés következett be, amit mértékadó körökben azzal indokolnak meg, hogy az utóbbi

időben a malmok alig eszközöltek vásárlásokat a mai helyzetet figyelembe véve: a malmok még hosszú ideig fognak tartózkodni minden olyan nagybőrmérvű vásárlástól, mely a piaci árakat érezhetőbben befolyásolná.

A bánsági és általában az ország malomiparának különben sok súlyos panaszra van. Lokális szempontokból nézve a helyzetet, a bánsági malmok azt állítják, hogy az 1935—36-os buzakampány és így a Lisztermelés a legrosszabb üzletnek bizonyult. A baj ott állt elő, hogy a tavaly a Bánságban rossz termés volt és így az itteni malmok nemigen gravitálhattak az erdélyi, bukovinai és egyéb regáli és beszarábiai piacok felé. Vagyis malmok kizárólagosan az iteni piac lisztszükségletének fedezésére szorítottak. Ezenkívül viszont a tavaly áprilisi eséjén életbelépett órlés-tendelet a malmokat — de különösen a bánsági malomipart — a legvásárgosabb helyzetbe sodorta.

A tengeri ezüdszerint még változatlanul az egy-két héttel ezelőtt elért nívón mozog. Jóllehet a tengeri piacon nem jegyezhetünk fel nagyméretű vételkedvet, szakkörök szerint ennek ellenére, nem igen lehet és nem kell meglepetésekkel számolni. Terménykereskedelmi körökben ugyanis bíznak abban, hogy rövidesen hatályon kívül helyezik a Banca Nationala ismételt letiltó rendelkezését — különös vonatkozással az erős valutákra — és az exportmegindulással a tengeri árak a termelők szempontjából igen előnyös nívón stabilizálódnak majd.

Gabonapiac: Általánosságban a buza árak a vége az árak szilárduló tendenciát mutatnak. A búzánál bánsági relációkban az elmúlt héttel szemben most hozzávetőlegesen 10—15 lejes árcsökkenést könyvelnek el. Ezzel szemben különösen az olajos magvak körül érezhető szilárdulás köszöntött be. Ennek az utóbbi jelenségnek viszont az a magyarázata, hogy a román olajos magvak iránt a külföld állandóan komoly érdeket tanúsít. Az árak egyébként a következők: Bánsági buza 470, torontáli 480, illetőleg Galatjiban 530, tengeri a Bánságban 300, illetőleg Galatjiban 265, a többi gabonafélékben zab 350, takarmányárpa 315, tökmag 750, napraforgó 500, illetőleg Galatjion 575, lóhere 3300 és lucerna 3100 lej.

Lisztpiac: A lisztpiacon vajmi kevés változást jegyezhetünk fel. Az árak viszont a következők: Nullásliszt 910—920, 4-es 830—840, 5-ös 790—795, 6-os 740—750, továbbá 30/70-es beosztású 855—865, 50/50-es 870—880, végül pedig a korpa 295—300 lej zsákkal együtt ab feladállomással.

Erősen visszaesett a román állat-kivitel

A bánsági állat exportszindikátus bucaresti központjának adatai szerint összeállította az elmúlt január átlakiviteléről szóló kimutatást. A kimutatásból sajnálva os tényként állapíthatjuk meg, hogy az elmúlt hónapban a román állat-kivitel erősen csökkent. Eszerint az egész ország területéről 1936 január hónapjában 2338 ökröt szállítottak a decemberi 5114 darabbal szemben, továbbá 16.905 sertést a decemberi 97.830 darabbal szemben, 32.060 kiló f.iss húst a decemberi 1.019.951 kilóval szemben, 517 juhot a decemberi 3258 darabbal szemben, 72.403 kiló bacont a decemberi 62.028 kilóval szemben és végül 213 lovat a decemberi 120 darabbal szemben.

Kétségtelen, hogy magában véve a december hónap sokkal erősebb, mint a január. De a visszaesésnek ez a nem várt nagy méve komoly gondolkodóba ejtheti mindazokat, akik kezükbe tartják az ország állatexport kereskedelmének intézését.

Timisoara városa kompenzációs uton akarja törleszteni svájci tartozásait. Timisoara városa még a háború előtt nagyobb kölcsönt vett fel svájci pénzintézetektől különböző behozásokra. Ez az összeg a háború után 3 millió 250 ezer svájci frankra ruggott. 1919 óta a létrejött konvenció értelmében a város törlesztéseket eszközöl, úgyhogy ez az összeg az idők folyamán 2.742.515 frankra csökkent. A város a svájci bankokkal történt megállapodás értelmében egy frankért 33.44 lejt fizetett. Az utóbbi időben beállt valuta-differenciák következtében a svájci bankok arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a város az említett hivatalos kurzuson kívül fizesse meg a 38 százalékos valuta felára! is. Miután a fennálló törvények értelmében a svájci pénzintézeteknek jogában áll ezt a felárat követelni, az a helyzet állott elő, hogy

A munka a mindennapi kenyeret adja
A takarékoság a holnapi napot biztosítja.
A szerencse azonban egész életünkre boldoggá tesz.

Tehát dolgozzon, takarékoskodjon, de

HAGYJON EGY NYITOTT KAPUCSKÁT, VÉGVÉN EGY SORSJEGYET A

WAGONS-LITS/COOK
FŐ SORSJEGYÁRUSÍTÓ IRODÁJÁBÓL
hol: 200.— leiel 2.500.000.— leit nyerhet.

a város tartozása ennek megfelelőleg 38 százalékkal emelkedett. A város, hogy most etől a kényszerű felától szabaduljon, azzal a kéréssel fordult a kormányhoz, hogy engedélyezze, miszerint a svájci bankokkal szemben fennálló tartozásokat kompenzáció útján, a Bánságból kiszállítandó áruval likvidálja.

Cinghita Corneli, a petroseni szénbányák bánsági vezérképviselőjét a kereskedelmi és iparügyi miniszterium rendeleti uton beledelgálta a timisoarai kereskedelmi és iparkamara ideiglenes bizottságába. Cinghita Corneli ki-nevezése kereskedelmi és ipari körökben általános meglepetést váltott ki. (f. m.)

SPORT

Törökország hivatalosan közölte, hogy nem vesz részt a Balkán Kupában

Bucuresti, február 19. A Labdarúgószövetségbe tegnap megérkezett a török szövetség válasza, amelyet a román szövetségtől a Balkán Kupába való meghívásra adott. A törökök ezuttal hivatalosan formában közlik, hogy a tornán nem vesznek részt. A román szövetség azonban a lemondás dacára is kitart azon elhatározása mellett, hogy a tornát Románia, Görögország és Bulgária részvételével megrendezi.

A Balkán Kupa labdarúgó torna megrendezése azonban még így sincs biztosítva, mert — mint annak idején már megirtuk — Bulgária sem határozta el magát: véglegesen a részvételre és a nemzetközi sportkörökben elterjedt hírek szerint minden valószínűség szerint a részvétel ellen fog állást foglalni.

A román labdarúgószövetség vezetőinek éppen diplomatikus felfogására vall, hogy ilyen adottságok dacára is e.ószakolja a torna megrendezését, amely még ha Bulgária részt is vesz — nagy kapacitására — sportszempontból immár jelentéktelen értékű. Románia számára az egyedüli helyes taktika a nyugati labdarúgóklubokhoz való közeledés volna, amely utat egyébként már régen kellett volna követnie.

Victoriára változtatja nevét a Romania, illetve FC National. A labdarúgószövetség ismert határozata ügyében, mely szerint a clujai Romania sportegyesület nevét FC Nationalra

vátoztatta, újabb érdekes fordulat következett. Az egyesület vezérkarának több tagja helytelenítette az FC National nevet, ezért választmányi ülést hívtak össze, amely elvetet e az újabb választott nevet és az egész sportegyesületnek Victoria elnevezése mellett döntöttek. Természetesen ezen ügyben újabb rendkívüli közgyűlést kell összehívni, amely legálisan foglal állást a Victoria név mellett. Hír szerint a rendkívüli közgyűlést a közeli napokban hívják össze.

Universitatea—Electrica Román Kupa mérkőzés lesz vasárnap Timisoara. Tekintettel arra, hogy az időjárásviszonyok Timisoara kedvezőek, a mérkőzés megtartásának nincs semmi akadályja.

Kovács, a Franciaországba távozott román válogatott játékos új csapata az AS Valenciennes vasárnap bajnoki mérkőzésen 8:2 arányban győzött ellenfele, az FC Moulhouse ellen. Kovács három gólt lőtt.

Feloszlatták a román ökölvívószövetség ujonnan választott vezetőségét. Bucarestből jelentik: Pár héttel ezelőtt az ökölvívószövetség vezetőségének egyik ülésén Moti Spakovot, Románia nehézsúly ökölvívójánakat egyévi időtartamra fegyelmeztetlenség címén felfüggesztették. A felfüggesztő határozattal a szövetség nem minden tagja értett egyet. Hatalmas ellenzők a akult ki a határozattal szemben, míg végül is közgyűlést hívtak össze, amely a felfüggesztő határozatot hatálytalanította és a szövetség élére részben új vezetőséget választottak. A közgyűlés határozatait egyes vezetőségi tagok megfellebbezték a legfőbb sportszövetséghez az UFSR-hez, amely tegnap esti ülésén helyt adott a fellebbezésnek, a hozott határozatokat, valamint az új vezetőség választását megsemmisítette és az új közgyűlést a szövetség élére interimáris bizottságot nevezett ki. A közgyűlést legkésőbb áprilisi végéig kell összehívni.

Uj clujji va

Cluj, február 19. Csöndes séláeri vihangos tiltakozás. Rendőrség, egy-két német, álmukból felváltva a Str. Ocavian Góndvárát. Itt lakot táblalábíró, a clujji jsmert elnöke, aki hkonnyhájában felakasztizenegyéves kisárlami hivatalában. a konyha padójára h Petersberger Frihtr hamar szétterjedközszereketnek ortársadalmának, egysebségi ember lételami hivatalában. azzal az odaadó ható, amellyel hiva végez'e. 1920 óta szorgalommal dolgozaki mintaképe volt tes bírónak. A kivben ügyvédeskedésmint hadbíró műhadseregben, rövidkedett a clujji jogábírói rangig vitte féfriss erőben és eme

Néhány hónappal gyés dr egész magészlet környezeté. egyensúlyozott éle gondjai sohasem volt. Hivatalát azért mu látta el, de azért hogy Petersbergerék. Isme:ősei ezt gyarazták, amelyek ládi létébe temették. Mert Petersber és döntvényektől tuzsines és clujji viszóési tervet dolgozófantázia és a lend

Uj város fantázia

Petersberger FrihCluj városnak a részén új városrésza a Str. Mico között Petersbergernek. A

ezenek a telkek szep sugár

mely egyenes folyt. A sugaron, mint nak idejen el is végig es az az emt a tervnek a jelentő szép vagyont teret táziabeli sugárut felvásárolja.

Es Petersberger telekvásárlásokat. kezdetű tárgyalai étkben végül néhány lépéssel kö és a meggazdagod

üzerek utját

A terv híre szét. A telektömb, mely ban élő városrészt vót vonzott. Egy tek a ke.ületben é szerúséggel, mely tötte Petersberger

A vevő ugyanis teknek ponosan

Azokat a részeket sor legpompásabb na. Másé lett a sug radt a periféria... len helyen felküzsz kezekbe jutott rész közelíteni...

Pe ersberger telk is értékűből. Erz is érték miatta.

Mindemellett Pet

Uj cluji városrész építési terve foglalkoztatta Petersberger Frigyes dr.-t

Idegösszeomlása öngyilkosságba kergette dr. Petersberger Frigyes táblabíró

Hétfőn este elbucszott hivatalától és kedden hajnali 5 órkor öngyilkosságot követett el

Cluj, február 19. (Az Uj Kelet tud.) A mendes séfia éri villaszon kedden hajnalban hangos tülköléssel fordult be a mentőautó. Rendőrség, egy-két hazaigyekvő hajnali bohém, álmukból felvert lakók tették hangossá a Str. Oc.avian Goga 3 szám alatti bérpalota udvarát. Itt lakott dr. Petersberger Frigyes táblabíró, a cluji járásbíróvá városszerte ismert elnöke, aki hajnali 5 órkor lakásának konyhájában felakasztotta magát és meghalt. Tizenegy éves kislánya fedezte fel a tettest, ott találta apjának félig már kihűlt testét a konyha padójára borulva.

Petersberger Frigyes dr. öngyilkosságának hír hamar szétterjedt a városban. Ismert és közszeretettnek örvendő tagja volt a város társadalmának, egy a kevesek közül, aki kiemelkedő ember léte, megmaradt magas állami hivatalában. Népszerűsége elsősorban az azzal az odaadó munkabírással magyarázható, amellyel hivatalát a járásbírói elhívás végéig. 1920 óta hallatlan munkabírással és szorgalommal dolgozott Petersberger Frigyes, aki mintaképe volt a tárgyilagos és becsületes bírónak. A kiváló jogász, aki fiatalkorában ügyvédeskedett, a háború alatt pedig mint hadbíró működött az osztrák-magyar hadseregben, rövid idő alatt tekintélyt emelkedett a cluji jogásztársadalomban. Táblabírói rangig vitte fel és 55 éves korában még friss erőben és energiával végezte munkáját.

Petersberger nyugtalansága

Néhány hónappal ezelőtt Petersberger Frigyes dr. egész magatartásában változásokat észlelt környezetében. A mindig nyugodt és kiegyensúlyozott életű ember, akinek anyagi gondjai sohasem voltak, ideges és nyugtalan lett. Hivatalát azért továbbra is kifogástalanul látta el, de azért a bíróságon is észlelték, hogy Petersberger alighanem gondok kínozta. Ismerősei ezt azokkal a tervekkel magyarázták, amelyek ezt a munkájába és családi életébe temetkezett embert foglalkoztatták. Mert Petersberger Frigyes jogi vitáktól és döntvényektől túlterhelte egy érekes, színes és cluji viszonylatban nagystílű építkezési tervet dolgozott ki, melyben sok volt a fantázia és a lendület.

Uj városrészt épít a táblabíró fantáziája

Petersberger Frigyes dr. elhatározta, hogy Cluj városnak a mánásturi kerülettel határos részén új városrészt épít. A Calea Motilor és a Str. Mico közötti területet tüntek fel Petersbergernek. Arra gondolt, hogy

ezen a telken és kerteken keresztül szép sugárutat lehet építeni,

mely egyenes folytatása lenne a belvárosnak. A sugárutat, mint néhány ügyvédnek ezt annak idején el is mesélte, palotásor húzódná végig és az az ember, aki jelleme látja ennek a tervnek a jelentőségét és nagy jelentőségét, azép vagyont te emthet magának, ha a fantáziabeli sugárutat vonalában fekvő telkeket felvásárolja.

Es Petersberger táblabíró is kezdte a telekvásárlásokat. A telek tulajdonosokkal kezdett tárgyalni és mintegy félmillió lej értékben végül néhány telket meg is vásárolt. Néhány lépéssel közelebb jutott a sugárutához és a meggazdagodáshoz...

Úzerek keresztelik Petersberger utját

A terv híre szétfutott a teleklázerek között. A teleklázerek, mely a Petersberger fantáziájában élő városrészen terült el, egyre több vezető, vonzott. Egy napon újabb vételek történtek a keletben és pedig olyan ravasz tervszerűséggel, mely máriol hainapra rombadöntötte Petersberger táblabíró terveit.

A vevő ugyanis megvásárolta a területnek pontosan a közepén fekvő telkeit.

Azokat a részeket tehát, amelyek a palotásor legpompásabb épületei emelkedhetnek volna. Másé lett a sugárút... Petersbergeré maradt a periféria... Telkei olyan szerencsétlenül helyen fekszenek, hogy csak az „idegen” kezzebb jutott részekben keresztül lehet megközelíteni...

Petersberger telkei ezáltal sokat veszítettek az értékükből. Érzékeny anyagi veszteségek érték miatt.

Mindemellett Petersberger tovább folytatta

bírói működését és kifogástalan pontossággal és lelkiismeretességgel töltötte be hivatalát. Még tréfálkozott is néhány ügyvéd és bíró eótt, hogy

kénytelen lesz repülőjáratokat szervezni, ha meg akarja közelíteni telkeit...

Mikor decemberben szabadságra ment, ismerősei közül számosan állították, hogy a megbukott városépítészeti terv is hozzájárult idegállapotának megrendüléséhez. Családjára nagy aggodalommal látta, hogy Petersberger állapota egyre súlyosabb. Januárban kénytelen volt meghosszabbítani szabadságát és azóta nem is járt be hivatalába. Utoljára hétfőn este 7 óra tájban látták a járásbíró épületében. Irodájába is benyitott, elrendezett néhány aktát íróasztalán. Bucszott hivatalától.

Kedden reggel bekövetkezett a szerencsétlenség.

Hivatalában mély megrendüléssel vették tudomásul a halálesetet.

— Meg vagyunk győződve — mondta nekünk egyik kollégája —, hogy a túlfeszített munka viselte meg Petersberger idegrendszerét. A legmunkabíróbb bírása volt a hivatal.

nak. Szokatlanul sokat tudott dolgozni. A járásbírói nagy veszteség érte halálával. Annál megdöbbentőbb az öngyilkossága, mert nem tudtuk, hogy állapota ennyire súlyos. Halottuk, hogy az idegeivel van baja, de csak most, halála után értesültünk, hogy már gyógyíthatatlan volt. Valószínűleg ennek a tudata kergette halálába és tette özvegyvá feleségét két apró gyermekével.

Igy mondott búcsút dr. Petersberger Frigyes hivatalának, családjának és az új, a világvárosi sugárút szép, romantikus és megihusult tervének. (b.)

**Szombat este a klub bálon
Filmezik a közönséget.
Bátkirálynőt is választhat,
Hétfőn vetítik a képet.**

Az Ujságíróklubban

ma, csütörtökön este

Stefanidesz Marika

zongorázik, énekel, előad

Óriási felháborodás a német sajtóban a svájci náci-szervezetek beállása miatt

A beállást a marxista és zsidó sajtó izgalmasan tulajdonítja a náci

Berlin, február 19. (Rador.) A DNB jelentése szerint a svájci szövetség tanács döntését, amely eltiltja a svájci nemzeteknek nemzeti politikai szervezkedését élénk feltűnést és felháborodást váltott ki a náci-sajtóban. Azt állítják, hogy ez a határozat a marxista és zsidó sajtó propa-

gandájának eredménye.

Egy szuverén állam nem engedheti meg, hogy fajtestvéreit egy más államban tiltás a politikai szervezkedéstől és megakadályozzák polgári jogait gyakorlásában.

A cluji Park szállóban történt halálos szerelmi dráma epilógusa a hadbíró előtt

Az asszony belehalt sebeibe, míg a fiatal katonát kétesztendei börtönre ítéte a hadbíró

Cluj, február 19. (Az Uj Kelet tud.) A múlt esztendő november 14-én a cluji Park szállóba beállított egy férfi és egy nő. Szobát béreltek és a bejelentőlapot, mint férj és feleség állították ki. Ez a kora délelőtti órákban történt. A szobaasszonynak meghgyták, hogy déli 12 óráig aludni akarnak, akkor keltsek fel őket.

Közben azonban mégis csengettek, konyakot és különböző pálinkát hoztak, amelyekből bőségesen fogyasztottak. Tizenkét óra felé a szobaasszony horgésre lett figyelmes. A hangok az új vendégek szobája felől szűrődtek ki a folyosóra. Bekopogott az

ajtón, de nem kapott feleletet. Majd benyitott a szobába, ahol szörnyű látvány tárult a szeme elé. Az ágyon nyitott szájjal, horgóve feküdt az asszony, a melléből patakzott a vér. A szoba padlóján, a szőnyegen hevert a férfi, hangtalanul, az ő mellén is véres volt a ruha.

Az első rémület után a szobaasszony fel-lármázta a portást és a szállodai személyzetet, majd értesítették a menőket és a rendőrséget, akik átkutatták a két súlyos állapotban levő ember zsebeit, majd a mentők mindkettőjüket beállították a sebészeti klinikára.

A két eszméletlen ember ruhájában talált

Str. Vail 7. Munkás-Mozgó Str. Vail 7.

Csütörtökön 3, 6 és 9, pénteken 7 és 9, szombaton és vasárnap 3, 6 és 9 órakor
Dupla műsor! Két világláger!

I. Moszkvai éjszakák II. Jönnek az indiánok

Fősz.: HARRY BAUR és ANN BELLA.

cowboy-dráma.

Főszereplő: GEORG O'BRIEN.

HÜLÉSNEI-GRIPPÁNÁL

**TESTA
GYÓGYIT**

Minden gyógyszerárban Kapható

Áratokból kiderült, hogy nem házastársak, mint ahogyan bejelentették magukat. Az asszony Bányai Jánosné, született Fehér Rozália, 28 éves, a férfi Hettmann Mihály, Iriggyári munkás, 22 éves. A szobában találtak egy véres vadászkezt, amivel elkövétték az öngyilkosságot. Amint ugyanis a későbbi nyomozás megállapította, a két ember öngyilkosságot követett el. Előbb az asszony szurt, majd a férfi ragadta magához a kést és teljes erejéből az asszony mellébe döfte.

A vizsgálat kiderítette, hogy bonyolult szerelmi história okozta a kettős tragédiát. Az asszonynak férje volt. Megismerkedett a nála hat évvel fiatalabb Hettmann Mihállyal, akivel megszerették egymást. A férj azonban nem akart válni. Hosszu hónapokon át tartó meddő könyörgés után, a két szerelmes elhatározta, hogy öngyilkosok lesznek. Így kerültek a Park szállóba.

Az asszony néhány órai kínlás után ki-szervegett, míg a férfi néhány heti kezelés után felépült. Amint azonban kitéte a lábát a klinika kapuján, a hadbírósg gondatlanságból okozott emberölésért letartóztatta. Hettmann ugyanis katoná évét szolgálta a tragédia idején és így került a hadbírósg elé.

A cluji hadbírósg tegnap tárgyalta a tragikus szerelmi történet epilógusát. Zsúfolt tárgyalóteremben kezdtek meg a tárgyalást. Hettmann Mihály, a vádlott, katonaruhában áll a vádlottak kettőjében. Feltűnően alacsony homloku, degenerált arckifejezésű fiatalember, kísért szemmel, magábarokradva várja a tárgyalás megkezdését. Az elnök kérdéseire sirástól vibráló hangon mondja el a történetet. Azt fűzi még hozzá, hogy ha akár mennyire itélk, úgy is mindegy neki, mert öngyilkos lesz.

Az első tanu Bányai János, Cluj környéki fűszerüzlet, az elhunyt asszony férje. Negyvenéves, husz évvel idősebb, mint a felesége volt. Elmondja, hogy az asszony egyedül vezette a városban levő kis fűszerüzletüket, mert ő Chintáuban volt, ahol szintén üzletük van. Itt ismerkedett meg az asszony Hettmannnal. Mikor ő megtudta, kérte a feleségét, hogy térjen vissza hozzá és a gyermekükhöz, de az asszony nem akart. Hettmann családja és közte nem egyszer már odáig fajult a haragos viszony, hogy az öreg Hettmann többször megverte őt. Még így is visszavette volna az asszonyt, ha meglén.

A következő tanu Pál László, a Park szálló portás, aki elmondja a történetet attól kezdve, hogy Hettmann és az asszony szobát béreltek nála. Majd elmeséli, hogyan bukkant a két véres emberre. Kihallgatták még a Park szálló takarító asszonyát, aki benyitott a szobába, az öngyilkosság után. Az asszony még most is remegve beszél az emlékezők hatása alatt, alig hallani a hangját. Boros Anna, a Bányai-házaspár volt háziasszonya azt vallotta, hogy Bányaiék gyorsan hangos veszekedéseket rendeztek. Napirenden volt náluk a civakodás. Péter Albert, Iris gyári munkás, aki Hettmannal együtt dolgozott és ismerte barátjának Bányaiéval való kapcsolatait, azt vallja hogy Hettmann és az asszony nagyon jól megvoltak egymással, amíg a férj tudomást nem szerzett viszonyukról. Ezután napirenden voltak a családi háboruságok. Többször emlegette Hettmann és Bányainé, hogy öngyilkosok lesznek.

Kihallgatták még a vádlott apját, anyját és húgát. Mindhármán elbeszéltek a Bányai-házaspár életét és azt, hogy sokszor hozzájuk menekült Bányainé, mert már nem bírta a férje gyötrelmét.

Az ügyész vádbeszédében hangsúlyozta, hogy a vádlott őszintén, töredekemen bevallott mindent.

Minden körülmény azt igazolja, hogy ő is meg akart halni az asszonnyal együtt és legfeljebb gondatlanságból elkövetett emberölésért lehet felelősségre vonni. Egy évet ajánlott. A védőbeszéd elhangzása után, hosszú ideig tanácskozott a hadbírósg, majd kihirdették a verdikét: a hadbírósg gondatlanságból elkövetett emberölésért két évi börtönre ítéli a vádlottat.

ZGÓ MUSORA:

gy helyért: I. Egy... Operettszínház. Főszt... II. A milliomas cowboy... A szezon legizgalmosabb... Előadások kezdése... 3, 6, 9 óra, George... 10.30.

ZGÓ MUSORA:

tól: I. Bengáli... Monumentális filmszínház... I. Stan és Bran hölgy... szezon legmulatságosabb... 3, 6, 9 órakor. Hely...

MŰSOR

február 20. Adózenekar, 19: Hírek... 19.45: Híres énekes... Szimfónikus hangverseny... 22.15: Szórakoztató

na, utána hangfelmérés... zene. 22.10: Vond... fónikusok estje, Hubay... zenekar.

zárakoztató zene, 23.20: zenekar.

Az amszterdami hang... A rádió szimfónikus zeneművészettel.

us hangverseny, 20.35: a Scalaból.

ezek. Képzongorás játéka. Komoly zene.

zene. 17.15: Szórá...

RO TÉSEK

szó 2 lej, vastagabb... apróhirdetés 20 lej... zása ék kedvezmény... re fizetendő. Jelég... itunk, ha portóbélyeg... ve van.

eredményrel közvetít... tételssel rendelkező... Regele Ferdinand 116.

rasolban legmegbizha... Mintázott árajánlatos... Oradea, Str. Cerna 1.

restetik vidékre esz... komoly zsidónő, ki... tási munkát vállalt... avi fizetés 300 lej és... tokat: Frajli Krausz... jük küldeni.

és irodának alkal... stott kapuatti két... adó. Calea Regele

bérbeadó. Str. Măce... j hozományjal nőstül... oshatna megveszék... kereskedésel. Levél... adóba.

DKK esküvőkre és egyéb... a legszebb kivitel... Adler. Str. Gen. Ne... zemberben). gy vagy két jókar... adót, hozzávaló szer... n: Mera-garage Str.

modernbb kivitelben... ben, nagyon olcsó... el 15. szám alatt

HIREK

AZ ELISMERTEN NEMES ZAMATU Corvin fajborok KAPHATÓK MINDEN JOBB ÜZLETBEN VISZONTELADÓK RÉSZÉRE STR. BUCOVINA 28 TELEFON: 4-92

Az angol kereskedelmi miniszter reméli, hogy hamarosan kielégítő megoldás jön létre a román kereskedelmi adósságok rendezése ügyében. Londonból jelentik: Runciman kereskedelmi miniszter kijelentette, reméli, hogy hamarosan kielégítő megoldásra jutnak a román kereskedelmi adósságok fizetésére nézve, amelyek 3 millió font sterlinget tesznek ki.

Megcáfolják az állami sorsjáték koncesszionálásáról elterjedt híreket. Bucurestiből jelentik: Az egészségügyi minisztérium megcáfolja azt a hírt, hogy az állam koncesszionálni fogja az állami sorsjátékot. Erre nincs is szükség, mert a sorsjáték az előirányzott bevételeket minden alkalommal biztosította az állam részére.

Nagy vihar pusztít a Dunán és a Fekete tengeren. Bucurestiből jelentik: A Fekete tengeren és a Dunán nagy vihar pusztult. Több utban levő hajó sérüléseket szenvedett. Így a Ferdinand bolgár hajó, amely Constantából román áruval megrakodva utnak indult Palesztinába, megsérült. Több, mint 100 szarvasmarha és 10,000 báromfi elpusztult. A Dunamentén a vihar több mlsmot elsodort. Iasi és Siliistra környékén hóvihar pusztult. Itt több emberáldozata is van a viharnek és fagyoknak.

„Szentivánéji álom”

ünnepélyes bemutatója e hó 26-án este 9 órakor van a „Select”-mozgóban Cluj város polgármesterének, Drăgan N. egyetemi professzor védnöksége alatt. Bevezető beszédet tart Shakespeare-rol P. Grimm, az itteni egyetem irodalmi fakultásának tanára.

Szélahámosok gyűjtenek a demokrata diákközpont nevében. Tudomásunkra jutván, hogy szélahámosok járják be a várost és a demokrata diákközpont előtti szimpátiát kihasználva, a mi nevünkben pénzt gyűjtenek, ezután is közölik a nb. közönséggel, hogy mi senkinek ily értelmű meghatalmazást nem adunk és nevünkben pénzt gyűjteni senkinek joga nincs. Kérjük a közönséget, segítsen nekünk a csajok teleplezésében és a hozzá e célból fordulókat a rendőrség kezére juttatni sziveskedjenek. Frontul demokrate studentese.

Szirában helyre állott a rend. Beyrothból jelentik: A szíriai zavargásokat, amelyek három hete tartanak, befejezetteknek lehet tekinteni. Az országban teljesen helyreállt a rend.

A „Marpe Lönefes” teadélutánja. A „Marpe Lönefes” kórházi betegek rituális kosztal ellátó egyesület vasárnap tartotta sikeres teadélutánját. Ebből az alkalomból a házasszonyi tisztet Salamon Józsefné, Bodner Benjáminné és Izsák Simonné urnők látták el.

A tãrgumuresi ortodox hitközség tisztújító közgyűlése. E hó 16-án zajlott le a tãrgumuresi ortodox zsidó hitközség tisztújító közgyűlése. Elnökké nagy lelkesedéssel immár ötödikben Mandl Mórt választották, alelnökök lettek Ábrahám Samu és Farkas Mór, gondnokok Kohn Samu, Linczer Sámuel, Samler Sámuel, pénztárnok Weisz Miklós, gazda Fülöp Simon, ellenő: Berget Sámuel, tanácsosok Diamantstein Dezső, Goldstein Dezső, Rosenbaum Izrael és Mermelstein Salamon.

A timisoarai szimfónikus zenekar koncertje. Timisoarai tudósítónk jelenti: Hétfőn este a timisoarai Városi Színházban zsúfolt ház előtt tartotta a szimfónikus zenekar nagyszerű koncertjét. Műsoron volt Mozart, Mendelsóhn, Wagner, Reznicek és a fiatal, nagytehetségű Cutaeanu Jenő szerzeménye. Mendelsóhn hegedűversenyét a nemrég Párizs-ból hazatért Pop Virgil játszotta kivételes bravúrral, mely átézzéssel és azza. az intuícióval, ami csak kevés kiválasztottaknak adható. Panek Frigyes állott a karnagyi pulpituson. Izlésének és tudásának köszönhető az est forró sikere. (P. I.)

Palesztinába az ünnepek alkalmával!

50% és 30% kedvezmény

1936 február 19. és március 4. között való utazásoknál.

Információk és helyrezerválások:

„LLOYD TRIESTINO”

Bucuresti: Calea Victoriei 52. (Tel. 4.15-90.) Cernaui: Str. Regele Ferdinand 39. — Timisoara: IV. Str. I. C. Bratianu No. 47.

Minden pillanatban várható a spanyol kormány lemondása

Alhírek terjedtek el katonai forradalom kitéréséről. Ujabb incidensek Spanyolország több városában

Madrid, február 19. (Rador.) Ma éjjel az a hír terjedt el, hogy katonai forradalom tört ki. Reggel 3/5-kor ezt a hírt megcáfolták, de a spanyol távirati iroda szerint a Quatro-Vientosi repülőelepen volt bizonyos mozgalom, amelynek azonban nincs tulságos jelentősége. Bizonyos, hogy a baloldali pártok a kormány azonnali lemondását követelik és emiatt általános az idegesség.

A Havas-ügynökség szerint a kormány lemondása minden pillanatban várható, hogy ezzel elkerüljék esetleges sulyosabb következmények veszedelmét.

Megelőzni könnyebb, mint gyógyítani. Ne mulassza el tehát egy olyan hajópoló-szert használni, amely a haj táptalaját, a fejbőrt gyógyítja, táplálja és erősíti. — Ilyen hajópoló-szer a Tarpan hajcsepp.

A kollektívitas eszméje az új héber költészetben címmel tart Adler Hubert ma este 9 órai kezdettel előadást az Akademián Aviva-Barisszia Str. Nic. Filipescu 1 sz. alatti helyiségében. Erdék ödöket szívesen lát az Aviva-Barisszia vezetősége.

Héber nyelvkurzusok. A cluji Barisszia Zakéntes-ülete a héber nyelv terjesztése érdekében elsőrangú héber tanerőt fog Clujra szerződtetni. Felhívjuk mindazokat, akik a kurzusokon résztvenni óhajtanak, hogy a szárdékukat Boskovics Ignácnál, Str. Regina Maria 15., telefon 9-10. bejelentsek, aki részletes információval is szolgál.

Emésztési nehézségek, gyomorifájás, gyomorégés, csalárkiülés, rosszullet, fejfájás, idegizgalmak, álmatlanság esetén a természetes „Ferenc József” keserűviz megszünteti az emésztési zavarokat, ferőtleníti a gyomrot és a beleket, a vérkeringést helyes utra tereli és felfrissíti a gyomrot és felfrissíti a szellemet. Az egyetemi klinikákon végzett kísérletek bizonyítják, hogy alkoholisták a Ferenc József víz használata folytán étvágyukat majdnem teljesen visszanyerik.

Haggibbor Kfar Makkabi teadélutánja a Vivóklubban. E hó 23-án, vasárnap délután 5 órai kezdettel rendezi a Haggibbor Kfar Makkabi teadélutánját. Ezeknek a teáknak a sikere már összenőtt a cluji zsidó ifjúsággal és bizonyára ezuttal is mindenki kitűnően fogja érezni magát.

mondása minden pillanatban várható, hogy ezzel elkerüljék esetleges sulyosabb következmények veszedelmét.

Egyidejűl madridi jelentés szerint Spanyolország több városában tegnap incidensek fordultak elő. A gijoni börtönben a politikai foglyok fellázadnak és követelték, helyezték őket azonnal szabadlátra. A rendőrség kénytelen volt gépfegyverekkel kivonulni, hogy lecsendesíthesse őket.

A cluji szakszervezetek közlése. A cluji szakszervezetek vezetősége közli tagjaival, hogy a tragikus körülmények között elhunyt dr Bródy Andor özvegye, dr Krausz Bela fogorvosnő, férje tudációhoz híven, továbbra is kedvezményes kezelésben részesíti a szakszervezetek kötelekbe tartozó összes munkásokat és magántisztviselőket, Calea Regele Ferdinand 30. szám alatt (Széki-palota) rendelőjében.

A Népszöveféség átköltözött új palotájába. Genfből jelentik: A Népszöveféség hétfőn hivatalosan elfoglalta új palotáját. Az egyes osztályok bevonultak hivatalos helyiségekbe. Hétfő reggel óta tetőponjára jutott az átköltöztetés. Az egész költöztetés egy hétig tartott. Ez alatt egyetlen hivatalos ülés sem volt, a diplomáciai és a tájékoztató szolgálat azonban működött. A nemzetközi munkáügyi hivatal pntéken és szombaton rendes ülésszakát tartja.

Városok a mocsárból. Rómából jelentik: A napokban kezdődnek a pontusi mocsarakban az újabb kiszáritási munkálatok. Eddig már három várost alapítottak a mocsarak lecsapolása és kiszáritása útján nyert földelken; a most meginduló munkálatok egy negyedik új város megalapítását teszik lehetővé. A városnak „Aprillia” lesz a neve és még az idén meg akarják kezdeni építését. Előre elkészített tervek szerint építik fel az egész várost. A kiirt tervpályáira tizenhat pályáza érkezett be, amelyek közül egy e célból alakult vizsgálóbizottság már ki is választotta a győztes tervet, amelynek alapján csakhamar felépül a negyedik város is a pontusi mocsarak helyén, a lecsapoló és kiszáritott ingoványon.

Nagyszabású irodalmi törvényszék készül Clujon Lion Feuchtwanger „Római zsidó” című regénye felett

Míg a kisebb vidéki városokban egyremásra zajlanak le nagyszerű irodalmi törvényszékek, melyek a zsidó közönség kulturális, irodalmi, világnézeti nevelése terén elsőrangú munkát fejtenek ki, addig Erdély fővárosában évek óta nem zajlott le egyetlen irodalmi törvényszék sem, ami nemcsak a kezdeményezés hiányára, hanem a komoly szellemi érdeklődés deklaszálódására és a közönség közönyének fokozódására vall.

Ennek ellenére március 4-én, csütörtökön este az idei szezon első és egyetlen irodalmi törvényszéke mégis össze fog ülni Erdély fővárosában, hogy Lion Feuchtwanger „Római zsidó” világsiker aratott regénye felett ítélkezzenek.

Ez az irodalmi törvényszék nagyszabásúnak ígérkezik, valóságos világnézeti és irodalomszemléleti csatának, annál is inkább, mert a regény a zsidó probléma legmélyére nyúl s a nemzeti és világpolgári álláspont szembeállítását érzékelteti nagyszerű irodalmi eszközökkel.

Az irodalmi törvényszék elnöki tisztét ezuttal az Uj Kelet felelős szerkesztője: Jámbor Ferenc vállalta. A vádat dr Hermann Dezső fogja képviselni, míg a védelmet Sakamos László fogja ellátni.

A zsűriben Cluj zsidó intellektueljeinek és irodalombarátainak legjelentősebb reprezentánsai fognak helyet foglalni.

Az irodalmi törvényszék a Salom Klub helyiségeiben fog lezajlani.

Uj utak épülnek az országban. Bucurestiből jelentik: Franasovici, közlekedésügyi miniszter nyilatkozatot adott a Luptanak, melyben bejelentette, hogy a kormány kétvezermillió lejt fordít ez évben utépítésekre. Elsősorban a Bucuresti-Constanța-Balcice gépkocsitaut készílik el, aztán sor kerül több más ut kijavítására és építésére is. A befektetésre kerülő kétezermillió lejt a CFR teherszállítmányai után tonnánként szedendő 5 lejes új taksával fogják fedezni. Ugyanakkor néhány lejes taksát rónak mindazokra, akik a vasuton kedvezményes, vagy ingyenjeggyel utaznak. Egyedül ebből 200 millió lejt bevételre számítanak.

Miért lép föl Staviskyné egy newyorki színházban? Párizsból jelentik: A Journal newyorki tudósítója beszélgetést folytatott Staviskynéval, aki, mint ismeretes, a newyorki French-Casino dobogóján lép föl egy negyven tagból álló táncgyűjtésben. „Azért vállaltam el ezt a szerződést — mondotta — mert más terveim, amelyekre bízatosan építettem, az utolsó pillanatban meghiúsultak. Aztán meg mindenekelett feledni akartam s ez sikerült is nekem. Olyan lázas légkörben élek itt, hogy nincs időm gondolkozni sem. Reggel három órakor fejezem be a „munkát” a színpadon és aztán holtfáradtan alszom délig. A nap legszörnyűbb része déltől este nyolcig tart. Egyedül vagyok, senkit sem ismerek, tájékozatlanul bojongok. Nyolc órakor ismét színpadon vagyok. Közben emlékirataimon dolgozom. Imádom a táncot és ha csak lehet, a színpad pályát fogom tovább folytatni. Impresszióim „nagy dobbal” dolgozik érdekeltemben. A minap azt kürtölte szét, hogy gyermekeimet Európában „elkísnapolták” — mondotta Staviskyné, amerikai csibésznyelven fejezve ki a gyermekrablást — majd pedig, hogy a washingtoni törvényhozás a „sex-appeal”-emről vitakozott.”

MEGNYILT SZÉKELY ÉS RÉTI BUTORGYÁR R. T. lakberendezési KIÁLLITÁSA Targu-Muresen 30 ragogyó interieur, 30 lakásberendezési probléma tökéletes megoldása Ha otthonát igazán szépen és melegen akarja berendezni, látogassa meg a gyár Piata Albina 17 sz. alatti mintatermeit. Akadályoztatás esetén a cég szívesen küldi ki megbízottját eredeti rajzokkal s tervekkel.

Menyasszonyok! Menyasszonyok! Kelengyék legszebb, legolcsóbb és legizléseőbb készítése csakis Fisch Böske kézimunka szalonjában CLUJ, Str. Gh. Baritiu No. 16.

Orvos! Mérnök! Gyár! Minden német (25% redukció), francia, stb. folyóirat és könyv megrendelhető és elfizethető Lepage-nál Cluj. A lapokat közvetlenül kapja a kiadóól. Kérjen ingyen jegyzéket Lepage-tól, Cluj, jelezve, mely szakma érdekl.

